

Maican S., Associate Professor, Ph.D. in Marketing
University "1 Decembrie 1819" of Alba Iulia (Romania)

Курило Б.В., студентка; Яковлева А.О., студентка; Галайда Т.О., старший викладач
*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, Україна)*

ЕКОНОМІЧНЕ ТА ТОРГОВЕЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНА-ЄС ЯК СКЛАДОВА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Україна, попри всі виклики сьогодення, має перспективи інтегруватися до європейської економіки, яка є найбільш конкурентною і ефективною з усіх можливих для нашої країни моделей соціально-економічного розвитку. У 2022р. зроблено ряд важливих зустрічних кроків у напрямі активізації економічного та торговельного партнерства., зокрема: лібералізація торговельних контактів; запровадження безвізових режимів у різних сферах співробітництва Україна-ЄС. У 2022р. Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, який матеріалізував перспективи приєднання до євроспільноти, сприяв подальшим внутрішнім реформам, став стимулом для влади і громадян країни, а також позитивним сигналом для європейських і світових інвесторів.

Сьогодні та у найближчому майбутньому повинна відбуватися невідпинна адаптація національного законодавства до європейського правового простору, поглиблення інтеграції українського бізнесу до ринків ЄС – метою розвитку торговельного партнерства. Набуття статусу кандидата важливий, але не завершальний етап євроінтеграції. Тому, навіть в умовах війни, необхідно не збавляти темпів на шляху до ЄС, використовувати переваги нового статусу, здійснювати реформи, необхідні для набуття членства в ЄС і забезпечувати умови для повоєнного відновлення України за європейськими нормами і стандартами [1].

Військові дії, припинення поставок енергоносіїв з країни-агресора, блокада українського агропромислового експорту, несприятлива світова кон'юнктура призвели до загострення економічних і соціальних проблем на теренах ЄС. Руйнування українських підприємств, перенесення їх до більш безпечних регіонів, відтік людських ресурсів стали негативними викликами на шляху функціонування як вітчизняної економічної системи, так і економічних систем країн Європи.

Взаємна торгівля з Євросоюзом стала важливим зовнішньоекономічним фактором стійкості відкритої економіки України в умовах тривалої російської агресії та значних людських і матеріальних втрат. ЄС поступово став основним торговельним партнером — його питома вага в зовнішній торгівлі України у 2013-2021рр. зросла з 32,1% до 39,2% (відповідно в експорті з 26,5% до 39,4%, імпорті з 35,1% до 39,8%) [2].

Загалом структура торгівлі з країнами ЄС протягом останнього десятиліття свідчить про те, що підприємства України досить повільно інтегрувалися в європейські мережі доданої вартості. Така інтеграція відбувалася переважно на початкових (експорт сировини) та фінальних стадіях (імпорт готової продукції) таких мереж з незначною концентрацією доданої вартості саме в українських компаніях. Російська військова агресія призвела до фактичного переривання економічних мереж між Україною та відомими європейськими компаніями.

З одного боку, у воєнні часи ускладнюються контакти України з ЄС в окремих галузях (сталеливарні виробы, електрообладнання). Водночас, з іншого боку, війна пришвидшує інституціональну, секторальну (в окремих галузях) інтеграцію національної економіки до внутрішнього ринку ЄС, трансформацію структури експорту шляхом товарної диференціації. Майбутній розвиток зовнішньої торгівлі України у цілому та з країнами-членами ЄС значною мірою залежатиме від відновлення експортної структури країни та доступу до морів, тому принципово важливим є рішення ЄС започаткувати спеціальну «Платформу відбудови України», яку очолюють Єврокомісія та Уряд України [3].

До війни більша частка українських поставок зернових культур, які забезпечували вагомий внесок у річні надходження від експорту, відбувалася через чорноморські порти. Нині перебудова логістики в умовах війни здійснюється на основі Плану дій ЄС від 12 травня 2022р. «Шляхи солідарності» [4].

Корисними для українських експортерів також є платформи, які підтримуються Єврокомісією, для пошуку партнерів та оптимізації шляхів постачання. У липні 2022р. Єврокомісія ухвалила рішення про оновлення індикативних мап Транс'європейської транспортної мережі [1].

У 2022р. ЄС скасував торговельні обмеження для українських виробників, щоб допомогти вітчизняному бізнесу витримати навантаження війни та зміцнити свої позиції на європейському ринку. В умовах війни такий крок сприяє експорту вітчизняної продукції та поглиблює торговельні відносини з ЄС, а також третіми країнами, до яких транзитом прямує українська продукція. Рада ЄС 25 травня 2023р. продовжила ще а рік торговельну лібералізацію на українську продукцію (повне скасування мит і квот до червня 2024р.), що стало новим етапом секторальної інтеграції економіки [5].

Для ЄС лібералізація торгівлі з Україною – це можливість збільшити товарну пропозицію, уповільнити зростання цін на сільськогосподарську продукцію. Водночас скасування мит та антидемпінгових заходів на українську металургію спрямоване на зменшення дефіциту чорних металів для європейської промисловості. Усунення обмежень і бар'єрів у торговельних відносинах з ЄС створює можливості поглиблення ступеня переробки сировинної продукції саме на українських підприємствах, зокрема молочної та м'ясної продукції [1].

Для українських товаровиробників з'являються додаткові товарні ніші для заповнення ринку ЄС. Ця тенденція може бути посилена за рахунок усунення російських і білоруських експортерів з ринку ЄС внаслідок економічних санкцій. При цьому, чинними залишаються вимоги щодо відповідності українських товарів європейським стандартам якості. Триває робота над впровадженням «промислового безвізу» – Угоди про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції (АСАА).

Скасування обмежень для українських товаровиробників, реалізація «безвізових» режимів у різних сферах співробітництва сприятиме подальшому зміцненню економічних контактів і прискоренню інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС. Такі важливі кроки допомагатимуть імплементації Угоди про асоціацію і забезпеченню умов для нового етапу євроінтеграції – вступу України до ЄС, а також це підтримає стабільність внутрішньої ситуації в Україні, сприятиме зміцненню потенціалу соціально-економічного відродження.

Таким чином, важливе значення для стабілізації внутрішньої ситуації в Україні та економічного становища європейських партнерів, забезпечення стабільного розвитку має поглиблення економічного та торговельного співробітництва з ЄС, поступове розширення присутності України на європейських товарних та промислових ринках.

Список використаних джерел

1. Євроінтеграція в умовах війни: стан, проблеми, виклики. – Національна безпека і оборона, 2022р., №1-2, С.4-23, URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
2. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС. – Міністерство економіки України, <https://www.me.gov.ua/Documents/>
3. ЄС створить платформу для повоєнної відбудови України. — Європейська правда, 4 липня 2022р., <https://www.prawda.com.ua/news/2022/07/4/7356285>.
4. Комісія відкриває «Шляхи солідарності, щоб допомогти Україні експортувати сільськогосподарські товари. — Єврокомісія, 12 травня 2022р., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_22_3002
5. ЄС продовжив на рік режим безмитної торгівлі з Україною. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3713985-es-prodovziv-na-rik-rezim-bezmitnoi-torgivli-z-ukrainou.html>